

Dlaczego nie można dodrukować pieniędzy?

Aby rozpocząć rozważania na temat kwestii dodrukowywania pieniędzy, należy zacząć od podstawowego pojęcia, wiążącego się z tym tematem – inflacją.

Inflacja jest to „stały wzrost przeciętnego poziomu cen w gospodarce”, oznacza to, że wraz z upływem czasu, za ten sam banknot będziemy mogli kupić coraz mniej towarów i usług.

Każdy banknot o danym nominale ma swoją wartość. Jego rzeczywista **siła nabywcza** wyraża ilość towarów i usług, które można nabyć za daną kwotę.

Przykładowo, banknot 10 złotowy wyraża ilość towarów i usług, które można kupić za 10 zł. Ilość ta zależy od przeciętnego poziomu cen, który mierzy się za pomocą **wskaźnika (indeksu) cen towarów i usług** konsumpcyjnych. We wskaźniku tym porównuje się ceny ok. 2000 towarów i usług w Polsce w bieżącym i poprzednim okresie. Jeśli wskaźnik ten rośnie, mamy do czynienia z ze wzrostem przeciętnego poziomu cen, czyli inflacją. Wówczas za ten sam banknot 10 złotowy, nie będzie można nabyć takiej samej ilości towarów i usług, jak wcześniej (przed wzrostem inflacji).

Załóżmy np., że za 10 zł możemy kupić 5 batoników (każdy kosztuje 2 zł). Jeśli po jakimś czasie, wzrośnie przeciętny poziom cen w Polsce, to może się okazać, że za te same 10 zł będziemy w stanie kupić jedynie 4 batony (gdyż cena jednego wzrośnie do 2,5 zł).

INFLACJA

Przyczyną tego zjawiska będzie oczywiście inflacja, która mogła być spowodowana np.:

- wyższym zapotrzebowaniem na towary i usługi (popyt) od ich ilości na rynku (podaż). Na przykład w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo wyprodukowało 200 szt. batonów i zamierza sprzedać je po 2zł/szt. (podaż) lecz okazuje się, że chętnych na te batony jest dużo więcej (popyt). W takiej sytuacji przedsiębiorstwo może zdecydować się na podniesienie ceny batonów do 2,5 zł/szt., aby zarobić na tak wysokim popycie;
- gdy szybko rosną płace, niektóre przedsiębiorstwa podnoszą ceny swoich produktów lub państwo zwiększa podatki, wówczas pozostałe przedsiębiorstwa chcąc nadal zarabiać, także muszą podnieść ceny towarów i usług, aby mieć środki na pokrycie wyższych podatków, czy wynagrodzeń dla swoich pracowników;
- gdy państwo zwiększa swoje wydatki, a banki udzielają więcej kredytów, dochodzi do tego, że pieniądza jest zbyt dużo w porównaniu z rozmiarami produkcji więc przeciętny poziom cen wzrasta.

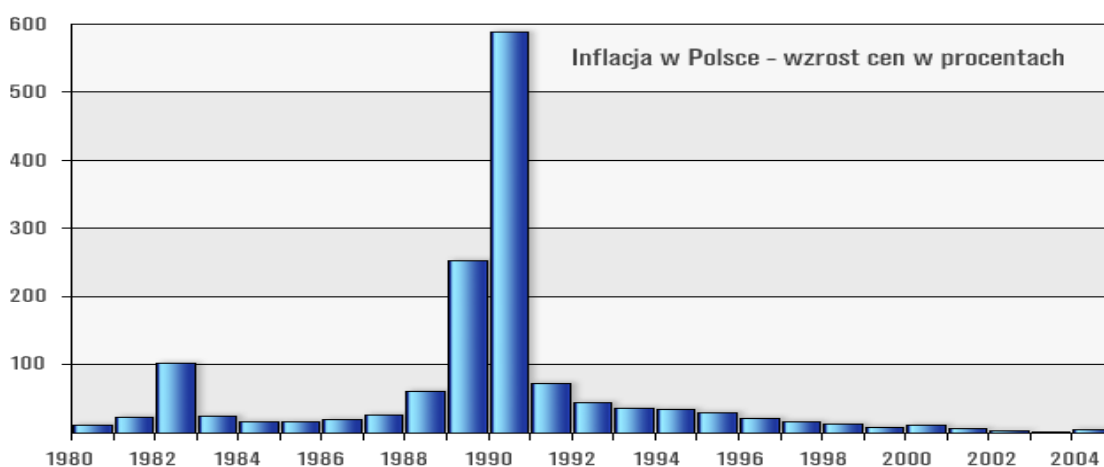
Jeśli inflacja utrzymuje się przez dłuższy czas, ludzie spodziewają się, że ceny będą rosnać. Starają się więc wydać posiadaną gotówkę i częściej odwiedzają banki. Przedsiębiorcy zaś muszą częściej dokonywać zmian cenników na towarach, regulować automaty (np. od Coli) itp. Wszystko to, wiąże się z ponoszeniem ogromnych kosztów. Jeśli zaś inflacja jest nieoczekiwana, najczęściej tracą posiadacze gotówki i depozytów bankowych. Tracą firmy, w których wzrosły koszty produkcji, a nie mogły odpowiednio wysoko wzrosnąć ceny ich towarów. Tracą parownicy, emeryci i renciści, których dochody nie mogą wzrosnąć tak, jak wzrosły koszty utrzymania. Tracą podatnicy, jeśli w wyniku małego wzrostu dochodu będą musieli płacić podatki wg wyższych stawek. Tracą także Ci, którzy pożyczyci swoje pieniądze innym, gdyż po ich odzyskaniu, pieniądze te będą znacznie mniej warte.

„Inflacja powinna być utrzymywana na takim poziomie, by zwykli ludzie w swych codziennych decyzjach nie musieli jej brać pod uwagę”. Milton Friedman

Za najlepszy poziom inflacji w krajach rozwijających się uznaje się przedział 1-2%. Na dzień dzisiejszy, w Polsce poziom inflacji wynosi 3,6%, a więc jest wyższy od pożądanego. Bywały jednak czasy, gdy nasz kraj musiał borykać się ze znacznie wyższymi wzrostami cen.

Po I wojnie światowej w niepodległej Polsce w obiegu pieniężnym była marka polska. Władze państwa postanowiły wyemitować więcej marek

aby pokryć nimi wydatki na odbudowę gospodarki. Ceny rosły coraz szybciej. W połowie 1923 r. doszło do **hiperinflacji** (wzrostu cen w tempie powyżej 50% miesięcznie). W marcu 1924 r. poziom cen był ponad 3 mln razy wyższy niż przed wojną. Sytuację tę opanowały reformy Grabskiego, kiedy to zamieniono bezużyteczną markę polską na nową walutę – złotego. W gospodarce socjalistycznej, ceny ustalało państwo. Dodrukowano wtedy bardzo dużo pieniędzy, a inflację ukrywano. Ujawniła się ona dopiero kilkanaście lat temu, w gospodarce rynkowej, w której zaczęto likwidować ceny urzędowe. W następnych latach inflacja była stopniowo obniżana i od kilku lat utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie. Sytuacja ta przedstawiona jest na poniższym wykresie.

Zjawiskiem przeciwnym do inflacji jest **deflacja** – ograniczenie ilości pieniądza na rynku. Deflacja wiąże się ze spadkiem cen rynkowych, czyli z sytuacją, gdy za tę samą ilość pieniędzy można kupić więcej towarów i usług. Jednakże zarówno zjawisko deflacji, jak i nadmiernej inflacji (hiperinflacji), są zjawiskami niepożądanymi.

Temat opracowała

Barbara Chistowska na podstawie

- Ekonomia po polsku pod redakcją D. Filara, A. Rzońcy i G. Wójtowicza, CeDeWu, Warszawa 2007;
- <http://www.nbportal.pl/pl/np/animacje/prezentacje/pieniadz/pozadany-poziom-inflacji>